

Gemcitabine и cisplatin (GEM/CIS) при тумори на жлъчните пътища

Ако Вашият лекуващ лекар ви препоръча терапия с Gemcitabine (Гемцитабин) и Cisplatin (Цисплатина) за лечение на Вашето онкологично заболяване, тук може да намерите важна информация, свързана с тези лекарства и страничните им ефекти.

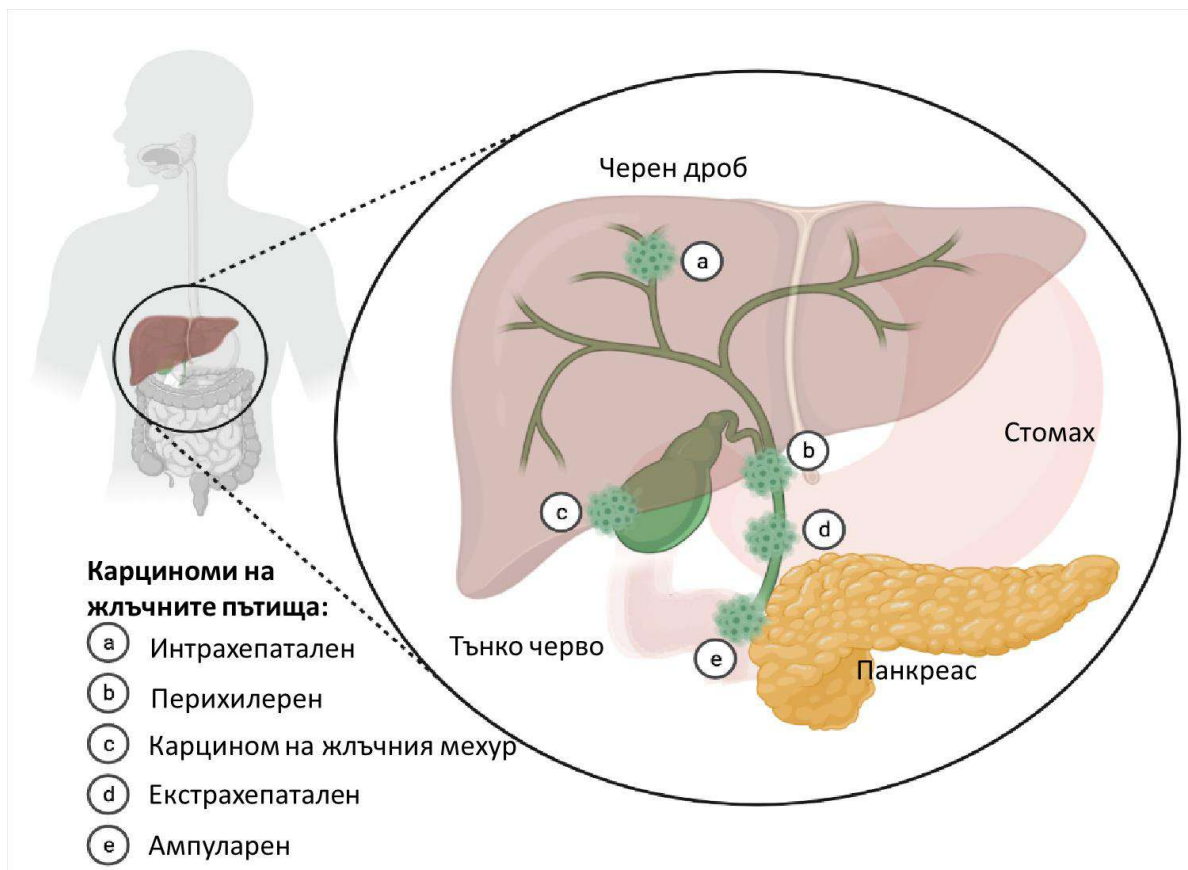
Тумори на жлъчните пътища

Туморите на жлъчните пътища могат да се развият от клетки (наречени холангиоцити), които нормално образуват стените на жлъчната система тази част на картинката отдолу, отбелязана в зелено). Жлъчните каналчета са малки тръбички, през които преминава жлъчка – течност, която служи при храносмилането и преминава от черния дроб и жлъчния мехур до тънкото черво.

Туморите/Карциномите на жлъчните пътища са холангиокарциномът (холангиоцелуларният карцином), карциномът на жлъчния мехур и ампуларният карцином.

- Холангокарциномът (холангиоцелуларният карцином) – познат още като карцином на жлъчните пътища. Този тумор се разделя на три основни подвида в зависимост от това, от коя част на жлъчните пътища произлиза:
  - Интрахепатален холангиокарцином – тогава, когато туморът се развива вътре в черния дроб.
  - Перихепатален холангиокарцином – тогава, когато туморът се развива от жлъчните пътища (дуктуси или още тръбички) в областта, в която непосредствено излизат от черния дроб.
  - Дистален/Екстрахепатален холангиокарцином – тогава, когато се развива от жлъчните канали, разположени по-далече от черния дроб.
- **Карцином на жлъчния мехур** – произхожда от клетките, покриващи стените на жлъчния мехур.
- **Ампуларен карцином** – произхожда от клетките, формиращи областта на връзката между жлъчните пътища и тънкото черво.

Вие сте получили тази брошура, тъй като сте диагностициран с карцином на жлъчните пътища. Може да обсъдите с вашият онколог кой точно вид тумор на жлъчните пътища имате и колко напреднало е заболяването.

Какво представлява схемата Gem/Cis (Гем/Цис)

Gemcitabine (Гемцитабин) и Cisplatin (Цисплатин) са химиотерапевтични медикаменти, които убиват туморните клетки като повлияват процесите на клетъчна репликация (размножаване на клетките). Тъй като може да увредят и нормалните клетки, лекарството може да предизвика и някои странични реакции. Ще наричаме по-нататък комбинираният режим Gemcitabine (Гемцитабин) и Cisplatin (Цисплатин) Gem/Cis (Гем/Цис) за по-кратко.

Как схемата Gem/Cis (Гем/Цис) се прилага?

Лечението с Gem/Cis (Гем/Цис) ще ви бъде приложено в болнично заведение, в отделение по Медицинска онкология. И двете лекарства се прилагат венозно, инжектирайки се във вената през абокат – малка тръбичка, която е поставена във вена в областта на китката, гърба на дланта, предмишницата от мед. Сестра. Абокатът ще бъде отстранен, след като бъде осъществено вливането на Gem/Cis (Гем/Цис). Тъй като Cisplatin (Цисплатината) може да доведе до болка или да навреди по-друг начин на съдовете, ще ви бъдат вляти повече течности преди и след приложението на cisplatin (цисплатина), за да се предотвратят тези странични ефекти.

Вашият лекар ще уточни точната доза на Gem/Cis (Гем/Цис), която ще получите, в зависимост от множество фактори, включително вашата височина, тегло, възраст, общо състояние и придружаващи заболявания.

Схема на приложение на Gem/Cis (Гем/Цис)

Лечението с Gem/Cis (Гем/Цис) се провежда на цикли/курсове. Стандартният курс на лечение с Gem/Cis (Гем/Цис) представлява 3-седмичен цикъл, като включва един ден венозна

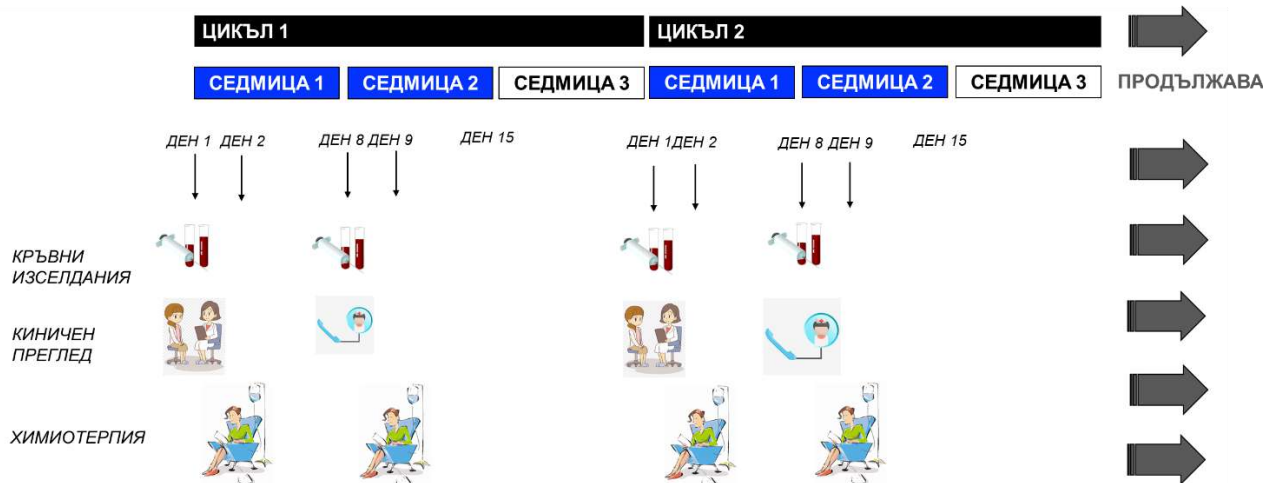
химиотерапия всяка седмица за 2 поредни седмици (Д1 и Д8), последвани от една седмица почивка.

Преди започване на курса на химиотерапия ще ви бъде взета кръв за лабораторни изследвания и лекуващият ви екип ще ви прегледа за да прецени дали сте в достатъчно добро състояние, за да преминете през лечението. Важно е да споделите всякакви симптоми и оплаквания, които имате от последната визита насам, за да може дозата/схемата на лечение да бъде нагласена и персонализирана, за да отговаря специално за вас и вашите потребности.

На Ден 1 на първата седмица на всеки цикъл химиотерапия ще посетите болничното заведение и ще се срещнете с лекар/медицинска сестра за преглед и за вземане на кръв за лабораторни изследвания. Ще се върнете в болницата след 1-2 дни, за да проведете лечението. В този момент няма да имате повторна среща с лекар при положение, че няма никакъв проблем. Вливането ще продължи 3-4 часа.

На Д8 на втората седмица се налага да повторите изследванията, но лекуващия екип може да ви консултира по телефона преди да дойдете в болницата за вливане на вашата терапия. Лекуващият ви лекар може да помоли да проведете необходимите кръвни изследвания при вашия личен лекар денят преди визитата ви за химиотерапия. Не се налага да оставате в болница.

Един курс Gem/Cis (Гем/Цис): 2 поредни седмици, 1 седмица почивка

Продължителност на терапията с Gem/Cis (Гем/Цис)

Вашият лекуващ лекар ще обсъди продължителността на лечението с вас. Най-общо един курс лечение по схема Gem/Cis (Гем/Цис) трае 3 седмици. Ако понасяте лечението добре ще получите поне 3 месеца химиотерапия преди вашият лекуващ лекар да назначи контролен скенер, за да разбере дали химиотерапията има ефект. Ако скенера на първите 3 месеца от лечението покаже, че заболяването е стабилно или има намаляване на размера на тумора, вашият лекуващ лекар може да ви препоръча да продължите с лечението за още 3 месеца. След първите 6 месеца от терапията вашият лекар ще обсъди с вас дали е възможно да имате почивка от лечението или е необходимо да продължите с него.

Какви са страничните ефекти на режимът Gem/Cis (Гем/Цис)

Има известни странични ефекти при това лечение, но при вас може да не се появи нито едно от тях. Това не означава, че терапията не действа. Няма зависимост между появата или тежестта на страничните ефекти и ефикасността на лекарствата.

При вас може да се появят някои от страничните ефекти, но е слабо вероятно да получите всички такива. Запомнете, че началото, продължителността и тежестта на страничните ефекти са често предвидими, като почти винаги са обратими, с изключение на някои свързани със Cisplatin (Цисплатина) и би трябвало да изчезнат напълно след спиране на лечението. Въпреки това честотата и тежестта на страничните ефекти варира от човек до човек.

Както много други химиотерапевтични лекарства Gem/Cis (Гем/Цис) убиват туморните клетки чрез способността им да спрат разделянето и размножаването им. За съжаление, химиотерапевтичните лекарства не могат да разпознаят нормалните от туморните клетки. Поради което химиотерапията може да убие и нормални клетки, които се делят бързо като кръвните клетки, клетки в устната кухина, стомаха, червата и на други места, което е и причина за някои от страничните им ефекти. Когато се спре лечението, нормалните клетки се възстановяват и са здрави.

Има много лекарства, които могат да бъдат взимани по време на химиотерапевтичното лечение за контрол и намаляване риска от поява на възможните странични реакции.

Някои от най-честите странични ефекти

Хематологична токсичност: страничен ефект, отразяващ се върху клетките на кръвта

- **Ниска бройка на белите кръвни клетки и риск от инфекции**

Химиотерапията често води до намаляване на бройката на белите кръвни клетки, които спомагат за борбата с инфекциите. Ако тяхната бройка е твърде ниска (състояние, което се нарича *неутропения*) може да сте в по-висок риск от развитие на инфекции. В тези случаи е важно да се избягат ситуации, увеличаващи риска от инфектиране, като например да сте в големи групи от хора и покрай болни хора.

Тъй като белите кръвни клетки обичайно достигат най-ниски стойности между 10 и 14 ден от лечението, през този период е особено важно да избягвате риска от инфекции.

Намалението на белите кръвни клетки е от особено значение по време на лечението и вашият лекар ще проверява техните стойности преди всеки следващ курс химиотерапия, за да се увери, че тяхната бройка е достатъчна, за да ви предпази от инфекции докато провеждате химиотерапия.

Особено важно е да следите за всякакви знаци и симптоми на инфекция и да се свържете с болницата, ако развиете някои от следните състояние:

- **Температура над 38°C (100.4°F)**, независимо от приема на парацетамол
- **Ако рязко се почувствате зле и имате втрисане**
- **Ако се появи болка в гърлото, кашлица, диария, често уриниране**

- **Ниски стойности на хемоглобина/червените кръвни клетки**

- Химиотерапията може да намали стоностите на хемоглобина/червените кръвни клетки. Най-важната им роля е да пренасят кислород до всички части на организма. Ако има намалени стойности на хемоглобина/червените кръвни клетки (състояние

наречено *анемия*), може да се чувствате отпаднали и да имате задух. Ако анемията е тежка, може да се наложи прием в болница и кръвопреливане.

• ***Ниски стойности на тромбоцитите и риск от поява на кръвонасядания (синини) и кървене***

Химиотерапията може да намали бройката на тромбоцитите. Тромбоцитите подпомагат съсирването на кръвта. Ако тяхната бройка е твърде ниска (състояние което се нарича *тромбоцитопения*) е възможно да не може да се проведе химиотерапевтичното лечение и докторът да отложи поредния цикъл за кратък период от време до възстановяване на стойностите им.

Ако се появят синини/кръвонасядания или кървене от носа, венците, мали червени петна по кожата, моля информирайте вашия лекар.

Грипоподобни симптоми: Може да усетите такива по време или скоро след химиотерапия:

- Чувство на загряване, студ или втрисане
- Висока температура
- Главоболие
- Болки по мускулите
- Отпадналост

Гадене:

Понякога е придружено от повръщане, но обичайно се контролира добре от подходящи антиеметични лекарства (таблетна или инжекционна форма). Може да се появи от няколко часа до няколко дни след терапията. Важно е да приемате профилактично лекарства против гадене и повръщане, тъй като е по-лесно да се предпазите от поява на тези странични ефекти, отколкото да ги третирате, когато се появят. Свържете се с вашият лекуващ лекар или медицинска сестра, ако имате гадене/повръщане повече от веднаж дневно.

Умора: много чест страничен ефект, който може да се засили в хода на терапията.

Увреждане на бъбреците (нефротоксичност): Това лечение може да доведе до увреждане на бъбречната функция, особено ако имате придружаващо бъбречно заболяване. Ще ви бъдат проведени кръвни изследвания преди провеждане на терапията с Gem/Cis (Gem/Cis), за да се провери как работят бъбреците ви. Вашият лекуващ лекар ще обсъди с вас дозата на химиотерапията, за да ви предпази от бъбречно увреждане. За да подпомогнете предпазването от бъбречна увреда е важно да приемате много течности. Вашата медицинска сестра ще записва колко течности приемате през устата и колко урина отделяте. Споделете с вашия лекуващ лекар, ако забележете промени в урината, като например наличие на кръв.

Промени в слуха (Ототоксичност)

Може да забележете поява на шум в ушите наречен *tinnitus* (тинитус). Това усещане обичайно отшумява от самосебе си след края на терапията. Рядко би могло да продължи дълго време след края на лечението. Уведомете вашият лекуващ лекар или мед.сестра, ако забележете каквито и да е промени в слуха.

Съсирване на кръвта: Свържете се с болничното заведение, където се лекувате, ако краката ви са подути, зачервени и възпалени или се появи остър епизод на задух.

Някои по-редки странични ефекти от лечението с Gem/Cis (Гем/Цис)

Алергични реакции:

Понякога такива реакции може да се появят по време на химиотерапията. Кажете веднага на вашия лекар или мед.сестра, ако рязко се появят някои от следните симптоми:

- Обрив
- Задух
- Зачервяване или подуване на лицето
- Загряване
- Замайване
- Внезапна нужда за уриниране

Мравучкане или изтръпване на пръстите на ръцете и краката (периферна невропатия)

Cisplatin (Цисплатин)-базираната химиотерапия може да увреди нервите, като предизвика мравучкане, изтръпване или болка в областта на ръцете и краката. Мравучкането или изтръпването на пръстите на ръцете и краката може да наруши извършването на финни движения като връзване на обувки или закопчаване на копчета. Тези оплаквания могат да се появят от няколко дни до няколко седмици след началото на лечението и да продължат няколко месеца. Рядко, но изтръпването може да остане постоянно. Може да намерите по-долу специфични съвети за да намалите тези оплаквания, ако се появят.

Намален апетит: Не се тревожете, ако не се храните много за ден-два.

Диария: необходимо е да се свържете с вашия лекуващ екип ако имате повече от 4 воднисти изхождания на 24 часа. Докторът ви ще ви предпише анти-диарийни таблетки. Помнете да пиете много вода, за да наваксате загубите на течност. Ако имате разстройство е добре да приемате храна с ниско съдържание на фибри и да избягвате сурови плодове, плодови сокове, зърнени закуски и зеленчуци. Може да помогне, ако избягвате приема на алкохол, кофеин, млечни продукти и храни с високо съдържание на мазнини.

Екстрават (изтичане) на химиотерапията: Докато се провежда вливането, химиотерапията може да изтече извън вената и да увреди околните тъкани. Информирайте веднага медицинската сестра ако усетите парене, болка, зачервяване или подуване около вената.

Запек: яденето на храни с високо съдържание на фибри (зеленчуци, плодове, пълнозърнест хляб) и пиенето на поне 2 литра вода може да ви помогне. Може да се нуждаете от лаксативи, ако продължи повече от два / три дни.

Разранияване на лигавицата на устнат кухина и афти:Трябва да измивате зъбите си след всяко хранене, за да избягвате развитието на микробна флора. Използвайте мека четка за зъби и изплаквайте устата си три пъти дневно с ½-1 чаена лъжица сода за хляб, разтворена във вода. Добре е да избягвате кисели храни като портокали, лимони и грейпфрут. Кажете на

лекарят ви или мед. сестрата, ако имате афти, тъй като те могат да ви помогнат да ги лекувате и избегнете появата на нови такива.

Замаяност: химиотерапията може да предизвика много замаяност (сънливост) и умора. Ако се чувствате много сънливи, не шофирайте и не работете с машини.

Главоболие: Ако се появи, може да вземете болкоуспокояващи като парацетамол.

Нарушения на съня: може да взимате таблетки за улесняване на заспиването, ако се налага.

Косопад: косата ви може да изтънява, но е малко вероятно да загубите косата си.

Промени по кожата: Кожата ви може да бъде суха или да се появи обрив

Задръжка на течности: Може да напълнеете и лицето, глезените или краката ви да се подуят. Може да ви помогне да поставите краката си на възглавница. Отокът ще се подобри след края на лечението.

Лекарства, с които да контролирате страничните ефекти.

Уверете се, че вашият лекар е запознат с всички странични ефекти, които имате. Има лекарства, които успешно контролират появата на възможните странични реакции.

Трябва ли да продължавам да вземам обичайните си лекарства?

Да, трябва да продължите да приемате всички обичайни лекарства. Моля, докладвайте на вашия онкологичен екип за всички лекарства, които приемате, за да могат те да Ви посъветват.

Може ли да се ваксинирам срещу грип?

Да, препоръчва се да имате ваксинация срещу грип, преди да започнете химиотерапията. Ако вече сте започнали химиотерапията, моля, попитайте вашия лекар, който може да ви посъветва за най-подходящия момент за провеждане на ваксинацията.

Съвети по време на лечението:

- Пийте много течности (поне 2 литра на ден), за да защитите бъбреците си.
- Хранете се добре. Яденето по малко и на често може да помогне за намаляване на гаденето. Трябва да избягвате мазни или пържени храни. Можете да приемате лекарства против гадене, ако имате нужда.
- Избягвайте излагането на слънце. Носете слънцезащитен крем със слънцезащитен фактор SPF 15 (или по-висок) и защитно облекло.
  - Почивайте си много.
  - За да се предпазите или намалите ефектите на мравучкане и изстръпване:
    - Намалете излагането на резки промени в температурата на ръцете и краката. Това може да бъде улеснено чрез използване на ръкавици през зимата при разходки навън и избягване на докосване или прием на замразени храни и напитки.
    - Използвайте ръкавици при готвене или работа в градината.
    - Поддържайте ръцете и краката си топли, използвайте обувки по мярка.
    - Внимавайте като боравите с топла вода, защото може да не усетите колко е гореща и да се изгорите.
    - Внимавайте, когато си режете ноктите.
    - Използвайте овлажняващи кремове за кожа поне два пъти дневно.

- Поддържайте у дома лекарствата, които може да са ви необходими, за да контролирате симптомите.
- Може да почувствате сънливост или световъртеж; избягвайте шофиране или ангажиране със задачи, които изискват бдителност, докато се изясни ефектът от провежданата химиотерапия.
- Използвайте електрическа самобръсначка при бръснене и мека четка за зъби, за да сведете до минимум кървенето.
- Преди да започнете химиотерапия, уведомете Вашия лекар за всички лекарства, които приемате. Понякога нежеланите реакции могат да бъдат свързани с други лекарства, които приемате, а не с химиотерапия.
- Ако симптомите са тежки или не се подобряват след 24 часа, не се колебайте да се свържете с болницата.
- Обърнете внимание на оплакванията, които може да са свързани с образуване на тромбози: болка, зачервяване, подуване на ръката или крака, задух или болка в гърдите. Ако имате някой от тези симптоми, свържете се с Вашия лекар.
- Не провеждайте ваксинация без одобрението на Вашия лекар, докато сте на химиотерапия.
- Ако сте жена в детеродна възраст:
  - Информирайте Вашия лекар, ако сте бременна или може да сте бременна, преди да започнете това лечение.
  - Избягвайте забременяване по време на химиотерапия.
  - Не кърмете по време на химиотерапия.

Кога да се свържете с болницата?

Ако имате силно изразени оплаквания, които не се подобряват в рамките на 24ч, не се колебайте да се свържете с лечебното заведение, където се лекувате.

Контакт в болницата за спешни случаи:

От къде мога да получа повече информация?

Ако искате да се информирате повече в тази област може да посетите сайта на европейката асоциация по Онкология ESMO Biliary tract cancer: Guide for Patients или сайтът на пациентската организация AMMF The Cholangiocarcinoma Charity .

Тук може да намерите ликовете към двете страници:

<https://www.esmo.org/for-patients/patient-guides/biliary-tract-cancer>

<https://ammf.org.uk/patient-guide/>